

Zhubné spoločenstvá

2002/2003

Obsah

1. Úvod	2
2. Zhubné spoločensvá	3
2.1. Znaký sekty	3
2.2. Typy siekt	4
2.3. Štruktúra sekty	5
2.4. Psychická manipulácia	5
2.5. Opustenie sekty	6
2.6. Dôsledky členstva v sekte	7
3. Konkrétny príklad – Hnutie zjednotenia	8
3.1. Oficiálne ciele	8
3.2. Požiadavky na člena	8
3.3. Život v sekte	8
3.4. Krycie organizácie	9
3.5. Pôsobenie na Slovensku	9
4. Záver - Ako predchádzať problémom	11
5. Zoznam použitej literatúry	12
6. Poďakovanie	13
7. Prílohy	14
7.1. Kde hľadať informácie	14

1. Úvod

Túto tému som si vybral, pretože je to na Slovensku málo rozoberaný existujúci spoločenský problém. Je to o zneužívaní nešťastia alebo problémov iných pre vlastný prospech. Zhubné spoločenstvá, teda zhubné kulty a zhubné sekty sa oháňajú slobodou vierovyznania, ktorá je zaručená našou Ústavou a tiež Deklaráciou ľudských práv. Pritom však využívajú nečisté praktiky psychickej manipulácie, ktoré v našom štáte nie sú protizákonné, nakoľko naša justícia nepozná pojem psychickej manipulácie, ale sú prinajmenšom nemorálne. Psychicky zmanipulovaní si myslia, že sa do spoločenstva dostali z vlastnej vôle, pričom neraz odovzdávajú všetok svoj majetok spoločenstvu a tiež opúšťajú rodiny a svojich známych, ale v skutočnosti nejde o vlastné rozhodnutie. Je to vsugerovaná vôľa niekoho iného, pri čom sa využívajú rôzne metódy psychickej manipulácie, ktoré popíšem neskôr.

2. Zhubné spoločenstvá

Určiť presne, čo je sekta je dosť obtiažne, vzhľadom na to, že väčšina terajších svetových náboženstiev vznikala ako sekty. Sekta je totiž náboženská obec líšiaca sa vierovyznaním od oficiálnej materskej cirkvi, alebo uzavretá skupina, ktorá sa odštiepila od nejakej organizácie. Sekty sa nie vždy obrátia na zlú cestu, ale ak k niečomu takémuto dôjde, tak vzniká zhubná sekta. Zhubnou sektou (ďalej sekta) budeme teraz nazývať manipulatívnu, totalitnú, autoritársku skupinu alebo spoločenstvo so škodlivým, deštruktívnym vplyvom na integritu a identitu človeka. Sekty môžu byť napríklad náboženské, komerčné - ekonomické, politické, ...

2.1. Znaký sekty

Sekty spĺňajú väčšinou niekoľko základných znakov. Ako prvý by sa dal uviesť charizmatický vodca predstavujúci jedinou pravú autoritu tohto spoločenstva, ktorý absolutisticky riadi členov skupiny. Vodcovia bývajú často presvedčení, alebo aspoň presvedčajú o svojich nadľudských schopnostiach, či to je schopnosť liečiť, čítať myšlienky, vykladať budúcnosť alebo komunikovať s Bohom, prípadne inou vyššou inštanciou. Niekedy sa tiež sami prehlasujú za Boha, druhého spasiteľa, mesiáša, proroka.

Sekty majú ako druhý znak autoritársku mocenskú štruktúru, na ktorej vrchole väčšinou stojí vodca sekty. Autorite sa nesmie nikto vzoprieť, lebo môže byť vylúčený zo spoločenstva, prípadne byť inak potrestaný.

Ďalším znakom sú nemenné zákony, ktorým sú podriadení všetci členovia - sú axiomatické ako autorita.

Členovia sa boja svojho vylúčenia zo sekty, lebo sú presvedčení, že jej ideológia je zo všetkých existujúcich tá jediná správna nemenná pravda, o ktorej niet pochýb.

Pripomínam, že bežnému človeku by sa takéto veci zdali nenormálne, ale psychicky zmanipulovaný človek si to neuvedomuje.

Ďalším dôvodom, prečo členovia, alebo často skôr obeť nechcú opustiť sektu je jej elitnosť. Skupina sa totiž prehlasuje za jedinú správnu, vyvolenú na dosiahnutie cieľov sekty, či to je to vlastná spása, alebo svetový mier. Sekty sa uzatvárajú pred okolitým svetom, často ho považujú za nepriateľský, skorumpovaný a skazený, čo v členoch vzbudzuje strach z tohto sveta a samostatnej existencie v ňom. Stávajú sa čoraz viac naviazaní na spoločenstvo.

Asi najhorším znakom je to, že sekty pri získavaní nových členov používajú nemorálne techniky psychickej manipulácie.

2.2. Typy siekt

Sekty majú pestrú škálu ideológií a zameraní a taktiež veľa krycích organizácií, takže je ťažké určiť ich podstatu. Kvôli prehľadu sa dajú zaradiť do štyroch typov: náboženské, politické, komerčné a liečebné.

Pri náboženských je základom väčšinou zmes viacerých náboženstiev s dopĺňaním a svojvoľným výkladom náboženských textov. Patria medzi ne napr.: Náboženská spoločnosť Svedkovia Jehovovi, Sri Chinmoy, Baha`I, Mormóni a mnohé ďalšie.

Politické sekty zneužívajú obyčajne univerzálne platné myšlienky ako ekológia, mier, boj proti komunizmu apod. Niektoré z nich sú: Hnutie zjednotenia, Óm Šinrikjó a Nová Akropolis.

Komerčné sekty majú záujem na osobnom a pracovnom úspechu a finančných ziskoch. Väčšinou sú to obchodné spoločnosti používajúce Multi-level marketing (MLM) alebo ponúkajúce zdokonaľovacie kurzy v oblasti biznisu, marketingu, atď. Príkladom sú: Amway International, Herbalife a rôzne spoločnosti patriace po Scientologickú cirkev.

Liečebné sekty ponúkajú testy osobnosti a sebazdokonaľovacie kurzy - príkladom sú Dianetické centrá, ktoré máme aj u nás v Banskej Bystrici.

2.3. Štruktúra sekty

Poznáme tri základné typy štruktúrovania siekt: štruktúra v tvare hviezdy, pyramídová štruktúra a posledná, najzložitejšia je pavučinová štruktúra.

Štruktúra v tvare hviezdy sa vyskytuje väčšinou u malých, začínajúcich siekt, kde v strede je vodca, čiže guru a po obvode sú jednotliví členovia. Komunikácia prebieha priamo medzi vodcom a členmi.

Pyramídová sekta má hierarchizované vedenie, kde na vrchole pyramídy – sekty je guru, pod ním jeho najvernejší a na úplnom základe noví členovia. Čím vyššie sa človek v pyramíde nachádza, tým vyššie má postavenie a viac výhod. Možný je aj postup na vyššiu úroveň vďaka zásluhám (finančné dary). Komunikácia prebieha len priamo medzi jednotlivými poschodiami. Od guru k jeho najbližším a potom nižšie a nižšie.

V pavučinovej štruktúre sa prepletá niekoľko pyramídových štruktúr, čím je sekta odolnejšia voči zániku a môže sa rýchlo rekonštruovať.

2.4. Psychická manipulácia

Psychická manipulácia je v určitej miere každodennou súčasťou nášho života. Používame ju vedome, alebo nevedome, keď chceme presadiť svoj názor alebo zámer. Napríklad, keď ideme do mesta, a chceme so sebou vytiahnuť kamaráta, tak ho začneme chtiac – nechtiac aspoň trochu manipulovať, prehovárať. Je to činnosť, pri ktorej v sektách manipulátor cieľavedome a systematicky ovplyvňuje pocity, kritičnosť myslenia a správanie obete. Manipulátor je človek, ktorý neustále využíva psychickú manipuláciu na dosiahnutie svojich cieľov. Noví nádejní členovia dostanú niečo ako “osobného poradcu”, ktorý sa o nich stará – snaží sa ich získať pre sektu, je to manipulátor. Manipulátor narušuje pôvodnú osobnostnú štruktúru obete. Osobnostná štruktúra obete sa skladá z troch oblastí: rozumovej, citovej a

behaviorálnej (oblasti správania). Ak manipulátor naruší napríklad našu rozumovú a citovú oblasť, tak zmena behaviorálnej je veľmi jednoduchá.

Ovplyvnenie myslenia, teda rozumovej oblasti prebieha opakovaním dogmy danej skupiny, zmenou spôsobu vyjadrovania (Scientológovia majú zavedených asi 3000 jazykových novotvarov). Tiež sa odbúrava kritické myslenie, najčastejšie ako “pokúšanie diabla”.

Sekta potrebuje získať nadvládu nad citmi obeť a tieto zamerať na vodcu sekty. Tiež sa uplatňuje strach z vonkajšieho “zlého sveta”. Najčastejšie spôsoby sú: flirty fishing (love-nie flirtom) a love bombing (bombardovanie láskou).

Flirty fishing spočíva v tom, že novoprihádzajúcich potenciálnych členov sa ujme osoba opačného pohlavia. Funguje na princípe zneužívania vzájomných sympatií medzi mužmi a ženami. Stáva sa, že dochádza k zamilovaniu, ktoré však zo strany člena sekty nie je úprimné, a trvá len dovtedy, kým sa aj ten druhý nestane členom.

Pri love bombingu je osoba zahŕňaná láskou, obdivovaná a vyhlasovaná za výnimočnú, niekedy dokonca vyvolenú pre dosiahnutie oficiálneho šľachetného cieľa sekty ako svetový mier, záchrana životného prostredia apod.

Pri manipulácii teda treba rozrušiť pôvodnú osobnosť, zmeniť jej identitu a naprogramovať novú a nakoniec túto udržiavať.

2.5. Opustenie sekty

Poznáme tri spôsoby, ako opustiť sektu: vyhodenie, samostatný odchod a odchod za pomoci výstupového poradcu. Sú to veľmi zdĺhavé a namáhavé odchody. Človek pri odchode musí znovu nájsť svoju psychickú manipuláciou potlačenú identitu.

Ak člen spôsobuje spoločstvu problémy, neplní si svoje povinnosti, má kritické otázky alebo neposlúcha rozkazy, spoločstvo ho vylúči. Vylúčenie je veľmi hanlivé, prebieha pred ostatnými členmi a slúži ako odstrašujúci príklad.

Ak človek stratí dôveru v sektu, a počas členstva v nej si nepopretíhal všetky vzťahy, môže sa rozhodnúť odísť zo sekty. Bývalí členovia môžu trpieť pocitmi viny, úzkosťou a inými problémami, ktoré sú pozostatkom psychickej manipulácie.

Výstupný poradca musí pomôcť človeku vrátiť sa do reálneho sveta, vzdať sa svojej kultovej identity. Výstupový poradca je väčšinou psychiater alebo psychológ. Takéto poradenstvo už dlhšie funguje na západe, ale v našom štáte sme si problém siekt asi ešte odmietli priznať.

2.6. Dôsledky členstva v sekte

Dôsledky členstva sú väčšinou zdravotné problémy, či už psychické (stresy, depresie) alebo fyzické (zanedbaná zdravotná starostlivosť), ku ktorým sa pridáva nesamostatnosť z dôvodu úplného vedenia skupinou, pocity viny a strachu, ktoré boli naučené za čas pôsobenia v sekte (“zlý okolitý svet”), tiež problém v medziľudských vzťahoch, keďže člen sa väčšinou vzdá svojej rodiny a priateľov. Tiež sú tu sociálne problémy, lebo človek často odovzdá majetok sekte, niekedy aj príde o zamestnanie.

V histórii siekt však dochádza aj ku katastrofám, ako sú útok nervovým plynom sarin v Tokijskom metre organizovaný sektou Óm Šinrikjó; 86 mŕtvych pri obliehaní ranča vo Waco v Texase. Dávid Koreš, vodca sekty Davidiánov tiež zahynul pri výbuchu, ktorý nastal po tom, ako jednotky FBI zaútočili na ranč; 770 členov sekty Obnova Desatora Božích prikázaní spáchalo samovraždu upálením; 913 členov sekty Svätyňa ľudu (z toho 260 detí) na príkaz ich vodcu, bývalého pastora, Jima Jonesa spáchalo rituálnu samovraždu požitím kyanidu.

3. Konkrétny príklad – Hnutie zjednotenia

Hnutie zjednotenia je totalitné spoločenstvo s autoritatívnym vodcom Sang Myung Moonom. Moon založil túto cirkev roku 1954, odvtedy prešla viacerými zmenami, ale v podstate sa nič nezmenilo. Základné učenie napísal vo väzení a vydal ho knižne pod názvom Božský princíp. Vychádza z Biblie a kresťanských ideálov, ale tieto texty sú poprekrúcané. Po úspechu v Kórei sa presťahoval do USA, kde si užíva prepychu. Hnutie má pobočky takmer vo všetkých krajinách Európy a Japonsku.

3.1. Oficiálne ciele

Oficiálnymi cieľmi sú všeobecne lákavé myšlienky ako: zjednotenie všetkých náboženstiev, vytvorenie dokonalej rodiny, boj proti komunizmu a samozrejme svetový mier. Tieto myšlienky sú však zneužívané ako základ psychickej manipulácie na získavanie a udržiavanie členov v spoločenstve. Odborníci Moonistov zaradili medzi deštruktívne sekty.

3.2. Požiadavky na člena

Od členov sa vyžaduje opustenie svojej “hriešnej” rodiny, prijatie ideológie a autority “Pravých rodičov” – Moona a jeho manželky, obetovanie súkromia, času, majetku a desiatku z príjmu v prospech sekty. Ako ďalšie sa dajú spomenúť povinnosť získať aspoň troch ďalších členov, účasť na bohoslužbách a prenechanie výberu partnera do rúk “Pravého otca”.

3.3. Život v sekte

Moonisti sú väčšinou mladí, slušne oblečení ľudia vo veku približne 20 rokov. Neustále sa usmievajú, či už pri získavaní nových členov, alebo pri tzv. fundraisingu, čiže získavaní peňazí pre spoločenstvo predajom darčkových predmetov. Na uliciach oslovujú mladých, pozývajú ich na rôzne stretnutia, kde ich odporúčia na troj až stodvadsaťdňové kurzy o moonis-

tickej ideológii. Využívajú pri tom tiež manipulačné techniky ako love bombing a flirty fishing.

3.4. Krycie organizácie

Hnutie sa skrýva za organizácie s nevinnými názvami týkajúcimi sa zjednotenia sveta, či už vo viere alebo inak, ďalej sa vyskytujú mierové motívy, charitatívna činnosť apod. Niektoré z nich sú: Akadémia profesorov za svetový mier (PWPA), Rada pre náboženstvá sveta (CWR), Medzinárodná federácia bojových umení za svetový mier, Medzinárodný zväz umelcov (AAI), Medzinárodná nadácia pre pomoc a priateľstvo (IRFF), Medzinárodná kultúrna nadácia (ICF), Medzinárodná federácia pre svetový mier, Medzinárodná rada pre bezpečnosť (ICS), Parlament svetových náboženstiev, Medzinárodná konferencia o jednote vied (ICUS).

3.5. Pôsobenie na Slovensku

Na Slovensku ešte nie sú zaregistrovaní ako cirkev. Ich organizácie v republike sú: Federácia žien za svetový mier (WFWP), Federácia mládeže za svetový mier (YFWP), Federácia svetových univerzít (WUF), International Relief Friendship Foundation (IRFF), CARP klub - Vysokoškolská asociácia pre štúdium princípov, Mesto Zion (CARP klub) v Banskej Bystrici podľa mesta z filmového hitu Matrix, Medzináboženská a medzinárodná federácia za svetový mier v Bratislave, Slovenská asociácia Won Hwa Do (bojové umenie) - Košice, Martin, Žilina, Občianske združenie PLASK zamerané na vzdelávacie a prevenčné aktivity, Slobodná mládež - Free Teens - výchovný program na prevenciu AIDS-HIV, Federácia rodín za mier vo svete (FFWP).

V banskobystrickom CARP klube (Vysokoškolská asociácia pre štúdium princípov) sa väčšinou organizujú podujatia ako medzinárodné večery, videoprojekcie, rôzne prednášky a charitatívne aktivity. Na medzinárodných večeroch sa objavujú skupiny ETF zložené z ôsmich mladých ľudí, väčšinou štyroch dievčat a štyroch chlapcov rôznych národností. Všetci

sú milí, usmievaví, oslovujú ľudí v meste väčšinou po anglicky alebo vo svojom rodnom jazyku. Mesto Zion sídli v Banskej Bystrici.

4. Záver - Ako predchádzať problémom

Fenomén siekt je už aj na Slovensku existujúci problém. Veľmi dôležité je, ako sa k tomu my postavíme. Aj keď si niekto myslí, že je imúnny, nemusí to byť tak a spravidla ani nie je. Techniky psychickej manipulácie sú veľmi prepracované a človeka, ktorý si myslí, že je imúnny je o to jednoduchšie získať pre sektu. Ako prevenčné heslo by sa možno dalo použiť “dvakrát meraj a raz rež” - treba si zistiť čo najviac o skupine.

Zdravá, nezhubná skupina rozvíja osobnostné danosti a individuálnosť jedinca, ale sekty sa snažia tieto prvky potlačiť. Tiež treba pamätať na to, že nie všetko legálne je dobré, lebo naša legislatíva povoľuje sa skupine zaregistrovať ako cirkev, ak nazbierajú 20 000 podpisov.

Nebezpečná je zvedavosť. Zvedaví, hlavne mladí ľudia chcú všetko vyskúšať. Lepšie je prekonať počiatočnú zvedavosť, a radšej sa informovať - “Opatrnosti nikdy nie je dost”. Ak sa predsa zúčastníte nejakého podujatia alebo prednášky, nezanechávajte na seba hneď kontakt, nič nepodpisujte, neprihlasujte sa na žiadne semináre, ktoré sú zadarmo, lebo v dnešnej dobe nič nie je zadarmo. Nechajte si trochu času na rozmyslenie toho, čo vám tam prezentovali zváženie svojich ďalších krokov. Overte si, kto je vlastne organizátorom takejto akcie, kto ju sponzoruje. Veľa sa pýtajte a trvajte na priamej odpovedi, veď ten, čo sa nemá za čo hanbiť, nemusí nič skrývať. Ak sa vám niečo nepozdáva, radšej odíďte. Nebojte sa povedať “nie”.

Ak máte nejaké osobné problémy, nie ste v psychickej a fyzickej pohode (ste unavení, hladní, chorí apod.) radšej nerobte vážnejšie rozhodnutia.

Vôbec nie je na škodu sa niekoho opýtať, ako to v skupine funguje. V prílohe (7.1.) môžete nájsť kontakt na organizácie, ktoré vám ochotne poskytnú informácie, ak máte nejaké pochybnosti o spoločenstve.

5. Zoznam použitej literatúry

Büchnerová, Barbara: Co máme vědět o sektách. Amulet, Praha, 1999, 127 strán, ISBN 80-86299-02-3

Porterfieldová, Kay Marie: O sektách. NLN, Praha, 1997, 173 strán, ISBN 80-7106-233-2

Informačno - osvetové materiály KPPP v Banskej Bystrici a o.z. INTEGRA – Centrum prevencie v oblasti siekt

<http://www.slovanet.sk/integra>

6. Pod'akovanie

Chcel by som sa poďakovať Ivane Škodovej, predsedníčke o.z. INTEGRA – Centrum prevencie v oblasti siekt, za poskytnutie odborných konzultácií a literatúry a ostatným, ktorí boli trpezliví a stáli pri mne počas tvorby tejto práce. Ďakujem.

7. Prílohy

7.1. Kde hľadať informácie

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví – ÚVSC

Jakubovo námestie 12

P.O. Box 57

810 00 Bratislava

tel.: 02/52 73 32 36; 02/52 92 04 08

e-mail: uvsc@duch.sk

Centrum pre štúdium siekt + redakcia časopisu Rozmer

Svoradova 3

811 03 Bratislava 1

tel.: 02/54 43 09 60; 02/54 43 14 68

internet: <http://www.rozmer.sk>

e-mail: rozmer@sekty.sk

Společnost pro studium sekt a nových náboženských směrů

Nádražní 17

150 00 Praha 5

tel.: 0042/02/ 57 31 46 46

internet: <http://www.sekty.cz>

e-mail: sssnns@volny.cz

Krajská pedagogicko-psychologická poradňa

Mládežnícka 34

974 04 Banská Bystrica

o. z. Integra – Centrum prevencie v oblasti siekt
<http://www.slovanet.sk/integra>

tel.: 048/ 413 47 51; 413 47 52

internet: <http://psycho.informacie.sk>

INTEGRA – Centrum prevencie v oblasti siekt

Centrum poradensko-psychologických služieb

Dolná Strieborná 2

974 01 Banská Bystrica

Tel.: 048/ 415 23 26 – poradňa a linka dôvery každý utorok a štvrtok od 16.00 – 20.00 hod.

internet: <http://www.slovanet.sk/integra>

e-mail: integra@pobox.sk